

Followership Affecting to Work Performance of Personnel in Basic Education Institutions Chom Phra District under Surin Primary Educational Service Area Office 1

Udomsak Saengsai

Rajapark Institute

E-mail: ton8toretto@gmail.com

Suparp Wisetsri

Rajapark Institute

E-mail: Suparp.wis@gmail.com

Pinij Nimprang

Rajapark Institute

Email: pinidnimprang@gmail.com

Petchara Promtuang

Rajapark Institute

Email: Paem100@gmail.com

Kittisak Siwina

Rajapark Institute

Email: kittisakdisiwina@gmail.com

Received	Reviewed	Revised	Accepted
01/12/2025	22/12/2025	07/01/2026	16/01/2026

Abstract

Background and Aims: Followership is a process by which personnel demonstrate competence, responsibility, and cooperation in working with leaders and colleagues. It plays a crucial role in supporting decision-making. Quality followers do not merely follow orders but also take initiative, are assertive, responsible, enthusiastic, and collaborate constructively with leaders, thus contributing to effective operations. This research aims to 1) study the followership behavior of personnel in basic education institutions; 2) study the performance effectiveness of personnel in basic education institutions; 3) study the relationship between followership and performance effectiveness in basic

education institutions; and 4) study the impact of followership on performance effectiveness in basic education institutions.

Methodology: This was a survey research. The sample consisted of 196 teachers in primary schools. The sample size was determined using the Krejcie-Morgan table, employing stratified random sampling based on school size. The data collection instrument was a 5-level Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.905. Statistical analyses included mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Results: The findings revealed that: 1) The overall level of followership in basic education institutions was high. 2) The overall performance efficiency of personnel in basic education institutions was high. 3) There was a moderate positive correlation ($r_{XY} = 0.57$) between followership and performance efficiency in basic education institutions, statistically significant at the .05 level. 4) Three aspects of followership that influenced performance efficiency in basic education institutions, namely effective followership, adaptive followership, and survival followership, collectively explained 47.70% of the variance affecting performance efficiency, statistically significant at the .05 level.

Conclusion: Overall, teachers in primary education institutions exhibit a high level of followership and high work performance. Followership has a moderate positive correlation with work performance. The aspects of followership that influence work performance include effective followership, adaptive followership, and survival followership, which collectively explain 47.70% of the variance affecting work performance.

Keywords: Followership Affecting; Work Performance

ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาชั้น พื้นฐาน อำเภอจอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

อุดมศักดิ์ แสงใส

สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: ton8toretto@gmail.com

สุภาพ วิเศษศรี

สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: Suparp.wis@gmail.com

พินิจ นิมปรางค์

สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: pinidnimprang@gmail.com

เพ็ชรพร พรมดวง

สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: Paem100@gmail.com

กิตติศักดิ์ ศิวินา

สถาบันรัชต์ภาคย์

Email: kittisakdisiwina@gmail.com

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ภาวะผู้ตามเป็นกระบวนการที่บุคลากรแสดงออกถึงความสามารถ ความรับผิดชอบ และความร่วมมือในการทำงานกับผู้นำและเพื่อนร่วมงาน โดยมีบทบาทสำคัญในการ สนับสนุนการตัดสินใจ ผู้ตามที่มีคุณภาพจะไม่เพียงทำตามคำสั่ง แต่จะมีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น และทำงานร่วมกับผู้นำอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ภาวะผู้ตามของบุคลากร ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และ 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย: เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 196 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนของขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.905 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย: 1) ภาวะผู้ตามในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้ตามประสิทธิผล ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตามและด้านภาวะผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด โดยสามารถรวมอธิบายแปรปรวนการส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 47.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป: ครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยรวมมีภาวะผู้ตามอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้ตามมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านภาวะผู้ตามประสิทธิผล ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตามและด้านภาวะผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด โดยสามารถรวมอธิบายแปรปรวนการส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 47.70

คำสำคัญ: ภาวะผู้ตาม; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

บทนำ

คุณภาพการศึกษาสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษาแต่ละแห่ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ กำกับ ควบคุม ดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยให้สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคง จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภายในองค์กรหลายอย่าง เช่น วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานสามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ คงต้องอาศัยบทบาทของฝ่ายปฏิบัติการ หากบุคลากรได้รับการพัฒนาและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพในองค์กร ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีทักษะ

กระบวนการบริหารงานและสร้างแนวทางในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการบริหารงานภายในองค์กร คือ คน (Men) เงิน (Money) และการจัดการ (Management) ในองค์ประกอบดังกล่าว บุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารมากที่สุด เพราะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ขององค์กรมาก เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภารกิจที่ได้รับผิดชอบเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสมควรมุ่งหมายจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรควบคู่กันไป และเอาใจใส่ต่อบุคลากรเพื่อเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด การดำเนินงานในองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่ผู้บริหารสามารถพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใดนั้นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ การมีบทบาทภาวะผู้นำขององค์กร (Leadership) ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและได้รับการสนับสนุนจากผู้ตามอีกด้วย งานจึงประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผล นอกจากนี้ผู้ตาม (Followership) ยังถือว่ามีความสำคัญต่อผู้นำด้วยเหตุผลหลายประการ (มนวิวัฒน์ คำรินทร์. 2565) ผู้บริหารจึงจะต้องปรับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้นำองค์กรและต้องมีการพัฒนาครูซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามควบคู่กันไป เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ “ภาวะผู้นำ” ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรแล้ว “ภาวะผู้ตาม” (Followership) ก็ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นในทางวิชาการและการปฏิบัติจริงว่าเป็นองค์ประกอบที่มีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรการศึกษา ภาวะผู้ตามเป็นกระบวนการที่บุคลากรแสดงออกถึงความสามารถ ความรับผิดชอบ และความร่วมมือในการทำงานกับผู้นำและเพื่อนร่วมงาน โดยมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจ การปฏิบัติการและการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้ตามที่มีคุณภาพจะไม่เพียงทำตามคำสั่ง แต่จะมีความคิดริเริ่มกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น และทำงานร่วมกับผู้นำอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยในช่วงหลังพบว่า ความสำเร็จขององค์กรส่วนใหญ่มาจากการมีผู้ตามที่มีประสิทธิภาพและสามารถประสานงานร่วมกับผู้นำได้อย่างดี (ธีระสา อยู่โต. 2565) ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชน รวมถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานล้วนต้องอาศัยทั้งผู้นำและผู้ตามในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากมีเพียงภาวะผู้นำโดยปราศจากผู้ตามที่มีคุณภาพ ย่อมไม่สามารถทำให้องค์กรดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ภาวะผู้

ตามจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพและความสำเร็จขององค์กร องค์กรจำเป็นต้องสร้างผู้ตามที่เก่งที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในเวลาเดียวกัน

สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ถือเป็นพื้นที่ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัด เนื่องจากมีสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางกระจายอยู่ในหลายชุมชน บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่นี้ต้องทำหน้าที่หลากหลาย ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการทรัพยากรที่จำกัด และการประสานงานกับชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ความท้าทายดังกล่าวทำให้บทบาทของ “ผู้ตาม” ในองค์กรการศึกษา เช่น ครูและเจ้าหน้าที่สนับสนุน มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการทำงานที่มีประสิทธิภาพของผู้ตามสามารถช่วยเสริมสร้างการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทำความเข้าใจภาวะผู้ตามของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ จึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากจะช่วยให้เห็นรูปแบบและลักษณะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในบริบทจริงของพื้นที่ การศึกษานี้ไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของบุคลากรในฐานะผู้ตามแต่ยังสามารถเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศโดยรวม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในหน่วยงานนำไปวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้ตามของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ด้านภาวะผู้ตาม ผู้วิจัยใช้ทฤษฎี ภาวะผู้ตาม ของเคลลี (Kelley, 1992) ซึ่งแบ่งลักษณะของผู้ตาม แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ผู้ตามแบบห่างเหิน ผู้ตามแบบเฉื่อยชา ผู้ตามแบบปรับตาม ผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด และผู้ตามแบบมีประสิทธิผล

2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้ทฤษฎี บุคลากรแนวคิดของปีเตอร์สัน และพลาวแมน (Peterson and Plowman, 1989) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความทุ่มเท เต็มใจ เพื่อให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยเทคนิค วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ทันเวลา มีคุณภาพ และความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. **คุณภาพของงาน** จะต้องมีความสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่าและมีความพึงพอใจผลการดำเนินงาน มีความถูกต้องได้มาตรฐานรวดเร็ว นอกจากนี้ผลงานที่มีคุณภาพควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

2. **ปริมาณงาน** งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงานโดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสม ตามที่กำหนดในแผนงานหรือเป้าหมายที่องค์กรวางไว้และควรมีการวางแผนบริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. **เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน** คือ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการ เหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น

4. **ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน** ในการดำเนินการทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงานและวิธีการ คือ จะต้องลงทุนน้อยและได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดการสูญเสีย น้อยที่สุด

ผู้ตาม หมายถึง ผู้ที่แสดงบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติในงานเพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ขององค์กร และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้นำและองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ภาวะผู้ตาม หมายถึง คุณลักษณะบุคคลที่เป็นผู้ตามที่ดี สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้นำให้บรรลุผลสำเร็จ ร่วมมือ ช่วยเหลือ มีความคิดเป็นของตนเอง ไม่ดื้อรั้น มีความอ่อนน้อมถ่อมตน อุดหนุน ไม่แข็งข้อต่อผู้นำ มีทัศนคติในทางบวก มีระเบียบวินัย ทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และสนับสนุนผู้นำของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อให้ผู้นำสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบภาวะผู้ตาม หมายถึง การจำแนกกลุ่มภาวะผู้ตาม ซึ่งมีคุณลักษณะของผู้ตามระหว่างความอิสระ (การพึ่งพาตนเอง) และความคิดสร้างสรรค์ ไม่อิสระ (พึ่งพาผู้อื่น) และขาดความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมของผู้ที่มีความเป็นอิสระ และความคิดสร้างสรรค์จะมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม และเสนอวิธีการใหม่อยู่เสมอ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่นจะขาดความคิดริเริ่มและคอยรับคำสั่งจากผู้นำโดยขาดการไตร่ตรอง ซึ่งแบ่งลักษณะของผู้ตาม ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

ผู้ตามแบบห่างเหิน หมายถึง ผู้ตามที่มีพฤติกรรมเฉื่อยชา แต่มีความอิสระและความคิดสร้างสรรค์สูง ผู้ตามแบบห่างเหินส่วนมากเป็นผู้ตามที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีประสบการณ์และผ่านอุปสรรคมาก่อน

ผู้ตามแบบเฉื่อยชา หมายถึง ผู้ตามที่ขาดความเป็นอิสระและความคิดสร้างสรรค์ ไม่ชอบการรับผิดชอบ ทำงานเท่าที่ได้รับมอบหมาย

ผู้ตามแบบปรับตัว หมายถึง ผู้ตามที่มีความกระตือรือร้นในงาน แต่ทำงานโดยขาดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ยินยอมและเต็มใจทำตามคำสั่ง โดยไม่คำนึงว่างานนั้นจะมีลักษณะอย่างไร และพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

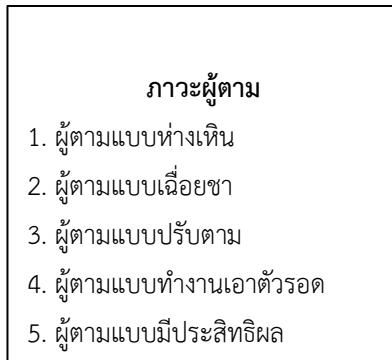
ผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด หมายถึง ผู้ตามที่มีลักษณะของผู้ตามทั้ง 4 แบบ แต่จะเลือกใช้ลักษณะผู้ตามแบบใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่จะเพื่อประโยชน์แก่ตนมากที่สุดและความเสี่ยงน้อยที่สุด พยายามเลี่ยงงานที่มีความเสี่ยง เพื่อรักษาสถานภาพเดิมของตนไว้

ผู้ตามแบบมีประสิทธิภาพ หมายถึง ผู้ตามที่มีความใส่ใจในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการทำงานสูง มีความสามารถในการบริหารจัดการงานได้ด้วยตนเอง และสามารถวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองและองค์กร ทำให้ได้ข้อยุติที่ดีและเกิดผลกระทบเชิงบวก

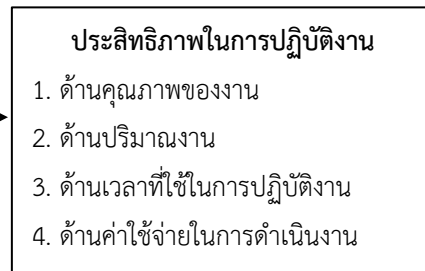

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 401 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2563) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 196 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้ตามที่ส่งผลของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ

ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้ตามและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด การกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ตัวแปรที่ศึกษาและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของภาวะผู้ตาม จำนวน 30 ข้อ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำนวน 30 ข้อ

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถาม ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) เพื่อหาความสอดคล้องในโครงสร้างด้านเนื้อหาความเหมาะสมความชัดเจนและความถูกต้องของการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง .60 - 1.00

3) นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้าน (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาร์ค (Cronbach) เท่ากับ 0.905

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความขอความอนุเคราะห์สถาบันรัชภาลัย ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจากบุคลากรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือดังกล่าวพร้อมทั้งแบบสอบถาม ตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างนำไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อำเภोजอมพระ เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามโดยติดต่อกับผู้ตอบแบบสอบถามโดยตรง เพื่อสะดวกในการเก็บแบบสอบถามของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และขอรับแบบสอบถามคืนได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ และทดสอบสมมติฐานของการศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน และบันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ โดยวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ภาวะผู้ตาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เถกณฑ์การแปลความหมายโดยใช้ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้ตาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระสังกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เถกณฑ์ของการแปลความหมายโดยใช้ค่าเฉลี่ยข้อมูลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เถกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. การวิเคราะห์ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระสังกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ 1) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item of Objective Congruence: IOC) 2) การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ร้อยละ (percentage) 2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlations Coefficient) 2) การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีสาระสำคัญดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้ตามในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาวะผู้ตาม		ระดับภาวะผู้ตาม		แปลผล
		n=196		
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ภาวะผู้ตามแบบห่างเหิน (X_1)	3.35	0.21	ปานกลาง
2	ภาวะผู้ตามแบบเฉื่อยชา (X_2)	1.56	0.40	น้อย
3	ภาวะผู้ตามแบบปรับตาม (X_3)	4.58	0.43	มากที่สุด
4	ภาวะผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด (X_4)	3.86	0.29	มาก
5	ภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล (X_5)	4.15	0.31	มาก
ภาวะผู้ตามโดยรวม (X)		3.50	0.16	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้ตามของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตามอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=0.43) ด้านภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.31) ภาวะผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.29) ด้านภาวะผู้ตามแบบห่างเหินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$, S.D.=0.21) และด้านภาวะผู้ตามแบบเฉื่อยชาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.56$, S.D.=0.40)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		ระดับประสิทธิภาพ		แปลผล
		n=196		
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านคุณภาพของงาน (Y_1)	4.26	0.33	มาก
2	ด้านปริมาณงาน (Y_2)	4.44	0.46	มาก
3	ด้านเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Y_3)	3.67	0.34	มาก
4	ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Y_4)	4.46	0.46	มาก
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม (Y)		4.23	0.33	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.46) ด้านปริมาณงาน ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.46) ด้านคุณภาพของงานสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.33) และด้านเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.34)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาวะผู้ตาม	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					ระดับความสัมพันธ์
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y	
X_1	.15*	.15*	.10	.05	.15*	ต่ำ
X_2	-.33**	-.24**	-.31**	-.35**	-.35**	ค่อนข้างต่ำ
X_3	.54**	.52**	.37**	.49**	.57**	ปานกลาง
X_4	.48**	.42**	.35**	.42**	.50**	ปานกลาง
X_5	.61**	.50**	.37**	.49**	.60**	ปานกลาง
X	.57**	.53**	.34**	.43**	.57**	ปานกลาง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตาม (X) กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Y) มากที่สุด คือ ภาวะผู้ตาม

แบบมีประสิทธิผล (X_5) รองลงมาคือ ภาวะผู้ตามแบบปรับตาม (X_3) และน้อยที่สุดคือ ภาวะผู้ตามแบบห่างเหิน (X_1)

ตารางที่ 4 ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	F	Sig.
1	X_5	0.605	0.366	111.95	0.00**
2	X_5X_3	0.678	0.460	82.29	0.00**
3	$X_5X_3X_4$	0.697	0.485	60.31	0.00**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีจำนวน 3 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล (X_5) ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตาม (X_3) และด้านภาวะผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด (X_4)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	t	Sig.
X_5	0.377	0.352	5.424	0.00**
X_3	0.239	0.314	5.134	0.00**
X_4	0.213	0.188	3.048	0.03**
R = 0.697 , R ² = 0.485 , Adj.R ² = 0.477 , constant = 0.754 , Std.E. = 0.268				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล (X_5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตาม (X_3) และด้านภาวะผู้ตามแบบเอาตัวรอด (X_4) โดยตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 47.70 (Adj.R² = 0.477) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.268 สามารถเขียนสมการการถดถอยได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } Y = 0.75 + .37(X_5) + .23(X_3) + .21(X_4)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } Z = .35(Z_5) + .31(Z_3) + 0.19(Z_4)$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ 1 พบว่า ภาวะผู้ตามในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาวะผู้ตามแบบปรับตาม รองลงมา คือ ภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้ตามแบบเฉื่อยชา ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรให้ความร่วมมือในการดำเนินงานที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงาน บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย บุคลากรมีความตระหนักและยอมรับบทบาทหน้าที่ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการทำงาน อีกทั้งยังให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานอย่างจริงใจ แม้มิได้เป็นหัวหน้างาน พร้อมทั้งแสดงความผูกพันต่อสถานศึกษาและปฏิบัติงาน ด้วยความสามารถที่ดีที่สุด ตลอดจนกล้าเสนอแนะและติดตามงานอย่างเปิดเผย ซื่อสัตย์ และตรงไปตรงมา ซึ่งล้วนส่งเสริมให้สถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังและยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิมรอน ลิละ (2562) ที่ได้ศึกษาการวิจัยแบบภาวะผู้ตามของครูโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีระดับภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล แบบปรับตาม และแบบเอา ตัวรอดอยู่ในระดับสูง และมีภาวะผู้ตามแบบห่างเหินและเฉื่อยชาอยู่ในระดับปานกลาง และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระเชษฐ์ มั่งแว่น (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม พบว่า ระดับภาวะผู้ตามในแต่ละด้าน ได้แก่ ผู้ตามแบบห่างเหิน ผู้ตามแบบเฉื่อยชา ผู้ตามแบบปรับตาม ผู้ตาม แบบทำงานเอาตัวรอด และผู้ตามแบบมีประสิทธิผล มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ 2 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ใน ระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านปริมาณงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเวลาที่ใช้ในการ ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษามีลักษณะสำคัญ ได้แก่ การวางแผนล่วงหน้า การจัดลำดับความสำคัญของงาน และการบริหารจัดการเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ อีกทั้งมีการพัฒนาวิธีการและ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ บุคลากรยังสามารภแก้ไขความขัดแย้งอย่าง มีระบบ ตัดสินใจโดยยึดหลักการที่ตกลงร่วมกัน และปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ แม้ต้องเผชิญ ข้อจำกัดหรือแรงกดดัน ทั้งยังแสดงความพร้อม กระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการทำงานอย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จตามที่คาดหวัง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับงานวิจัยของ มนวัฒน์ คำรินทร์ (2565) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้ตามของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้ตามของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้ตามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ภาวะผู้ตามที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา บุคลากรที่มีความร่วมมือ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ยอมรับและปฏิบัติตามภารกิจตามเป้าหมายอย่างรับผิดชอบ พร้อมทั้งกล้าเสนอแนะและติดตามงานอย่างเปิดเผย ย่อมทำให้ งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและนำสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวัง นอกจากนี้ การส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้และ ทักษะทางวิชาการ ตลอดจนการผลักดันการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างเป็นระบบ ผ่านการประเมิน ความต้องการ การพัฒนาสมรรถนะ และการบูรณาการการวิจัยเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งช่วย ให้ครูสามารถประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัย เจตคติที่ดี และทักษะด้านการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและ ปรับปรุงคุณภาพทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น หากบุคลากรมี ภาวะผู้ตามที่ดีควบคู่กับการได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหาร สถานศึกษาย่อมสามารถบรรลุ เป้าหมายและยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ ชาลินี ปลุกผลงาม (2565) ที่ได้ศึกษา ผลกระทบของภาวะผู้ตามในฐานะตัวแปรต้นกลางในความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำและประสิทธิภาพทีมงาน กรณีศึกษาของพนักงานซูเปอร์มาเก็ต พบว่า ภาวะผู้ตามมี บทบาทในฐานะตัวแปรต้นกลางระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและประสิทธิภาพของทีมงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 92 และเป็นไปในทิศทาง เดียวกับงานวิจัยของ มาฆพร กรานต์เจริญ (2561) ที่ได้ศึกษาระดับของภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล และระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานในองค์กรส่วนใหญ่มี ภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผล มีแรงจูงใจในระดับสูง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผลและแรงจูงใจทั้งสองด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการ ปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผลจะส่งผลต่อประสิทธิภาพได้อย่างชัดเจนก็ต่อเมื่อ มีแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจกำกับอยู่ด้วย จึงถือว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยเสริมสำคัญที่ทำให้ภาวะผู้ตาม มีศักยภาพในการยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร

วัตถุประสงค์ 4 พบว่า ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภोजอมพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1 พบว่า

ภาวะผู้ตาม ด้านที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวน 3 ด้าน โดยทั้ง 3 ด้านนั้น สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ด้านภาวะผู้ตามประสิทธิผล ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตาม ด้านภาวะผู้ตามแบบเอาตัวรอด โดยตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้านภาวะผู้ตามแบบประสิทธิผล ด้านภาวะผู้ตามแบบปรับตาม ด้านภาวะผู้ตามแบบเอาตัวรอด ซึ่งตัวแปรทั้งหมดนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคลากรมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน มีความผูกพันต่อสถานศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความสามารถที่ดีและความรับผิดชอบ เข้าใจต่อความต้องการและเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถเสนอแนะหรือติดตามข้อมูลแบบเปิดเผย ซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพมากขึ้นและเป็นไปตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีระเชษฐ์ มั่งแว่น (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่า ภาวะผู้ตามในแต่ละด้าน ได้แก่ ผู้ตามแบบห่างเหิน ผู้ตามแบบเฉื่อยชา ผู้ตามแบบปรับตาม ผู้ตามแบบทำงานเอาตัวรอด และผู้ตามแบบมีประสิทธิภาพ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และระดับความคิดเห็นของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาวะผู้ตาม ด้านผู้ตามแบบเฉื่อยชา ด้านผู้ตามแบบปรับตาม และด้านผู้ตามแบบมีประสิทธิภาพ ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. บุคลากรมีความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามควรส่งเสริมศักยภาพภาวะผู้ตามแบบเฉื่อยชา ให้มีระดับสูงขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการสร้างความเชื่อมั่นและแรงจูงใจ ให้คำแนะนำและอธิบายหลักการ วิธีการทำงานที่ถูกต้อง พร้อมทั้งวางแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม กำกับติดตาม และรายงานผลความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อระยะเวลาและสามารถปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายและข้อกำหนดของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารควรเน้นการส่งเสริมความขยันและความตั้งใจปฏิบัติงาน สร้างความตระหนักรู้ในบทบาทและความรับผิดชอบ รวมถึงผลกระทบจากพฤติกรรมที่ผิดปรกติตามอารมณ์ ผ่านการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา การกำกับติดตาม และการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนด้านความสม่ำเสมอของผลงาน ความตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อภารกิจ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. บุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ตรงต่อเวลา ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน ตลอดจนพัฒนาความก้าวหน้าและศักยภาพขององค์กรอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาตัวแปรที่อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรศึกษาภาวะผู้ตาม โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาลินี ปลุกผลงาม, ธนชัยกร ชินวงศ์, พัทธ์หทัย จารุทวีผลนุกุลและชนตติ พุ่มพฤษ. (2565). ผลกระทบของภาวะผู้ตามในฐานะตัวแปรคั่นกลางในความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและประสิทธิภาพทีมงาน: กรณีศึกษาของพนักงานซูเปอร์มาเก็ต. *วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 37-47.
- มนวิวัฒน์ คำรินทร์. (2565). ภาวะผู้ตามของครูผู้สอนตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มาฆพร กรานต์เจริญ. (2561). ปัจจัยภาวะผู้ตามแบบมีประสิทธิผลและแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรธุรกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขนาดใหญ่. *การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระเชษฐ์ มั่งแ้วน. (2562). ภาวะผู้ตามที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อิมรอน ลีละ. (2562). แบบภาวะผู้ตามของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีระสา อยู่ไธ. (2565). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Kelley, R. E. (1992). *The power of followership*. New York: Doubleday.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Size for Research Activities," *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Kerlinger, F. N. (1973). *Foundation of Educational Research*. 2nd ed. New York: Holt, Rinehart & Winston.

